

Đề bài

Trong bài thơ

Bài ca mùa xuân *1961*

nhớ đến tác giả Nguyễn Du và
Truyện Kiều, nhà thơ Tố Hữu
viết:

Trải qua một cuộc bể dâu
Câu thơ còn đọng nỗi đau nhân tình
Nỗi chìm hiếp sống lên đênh
Tố Như ơi, lệ chảy quanh thân Kiều
Hãy giải thích và dựa vào
truyện Kiều để chứng minh ý
thơ trên.

Bài làm

Tác phẩm *Đoạn trường tân thanh* của Nguyễn Du đã ra đời hơn một trăm năm nay mà vẫn còn sức sống, vẫn gọi trong lòng người lòng xót thương đối với cuộc đời người phụ nữ xưa. Trong bài thơ *Bài ca mùa xuân 1961* nhớ đến Nguyễn Du và tác phẩm *Truyện Kiều*, Tố Hữu viết:

*Trải qua một cuộc bể dâu
Câu thơ còn đọng nỗi đau nhân tình
Nỗi chìm kiếp sống lênh đênh
Tố Như ơi, lệ chảy quanh thân Kiều*

Qua tác phẩm của mình, Nguyễn Du đã khái quát lên nỗi đau của con người trong xã hội phong kiến qua hình tượng Thúy Kiều với cuộc đời lênh đênh trôi nổi, trải qua những biến đổi trong cuộc sống (*cuộc bể dâu*), những lời thơ của Nguyễn Du như còn đọng lại một nỗi đau về nhân tình thế thái, về cuộc đời của con người dưới xã hội đầy rẫy xấu xa. Ngay khi mở đầu *Truyện Kiều*, đại thi hào đã khái quát:

*Trải qua một cuộc bể dâu
Những điều trông thấy mà đau đớn lòng*

Chúng kiến cuộc sống thay đổi *nuơng dâu thành bể xanh*, đau đớn cho mỗi cuộc đời, nên mỗi câu thơ của Nguyễn Du còn *đọng nỗi đau nhân tình*. Đó là nỗi đau của con người trong xã hội bất công tàn ác. Nỗi đau đó được Nguyễn Du thể hiện rõ nhất qua hình ảnh Thúy Kiều với cuộc đời *Nỗi chìm kiếp sống lênh đênh*, đó là cuộc đời mười lăm năm đoạn trường, bị vùi dập của Thúy Kiều.

Là một người con gái tài sắc vào bậc nhất, lại được sinh ra trong gia đình nho giáo, những tương cuộc đời Thúy Kiều xuôi chèo mát mái, có ai ngờ đã phải trôi nổi suốt mười lăm năm ròng rã. Nguyên nhân cũng bởi đồng tiền trong lòng tham của những kẻ có thể lực. Đồng tiền đã chi phối toàn bộ xã hội. Chỉ vì một lời tố cáo vu vợ mà bọn quan lại, sai nha bắt bớ Vương Ông và Vương Quan rồi hành hạ để đời đứt lót:

*Tính bài lốt đó luôn đây
Có ba trăm lạng việc này mới xong*

Chúng lộng hành, nấp dưới bóng triều đình mục nát để vợ vét, mà lại vợ vét một cách công khai, trắng trợn đầy bi ối:

Sạch sành sanh vét cho đầy túi tham

Chưa thỏa mãn được lòng tham, chúng còn đánh đập cha và em Thúy Kiều. Thương cha già, thương em dại, Thúy Kiều đành bán mình để có tiền chuộc. Kiều không chỉ bán mình, mà còn dứt cả mối tình chớm nở cùng Kim Trọng. Nàng đau đớn thốt lên:

Phận sao phận bạc như tôi

Trong xã hội đồng tiền ngự trị, đồng tiền có thể làm thay đổi tất cả:

*Trong tay sẵn có đồng tiền
Dẫu làm đổi trắng thay đen khó gì?*

Đồng tiền dơ bẩn là nguyên nhân tất cả. Chính đồng tiền ấy là bậc thang quyền lực, làm cán cân công lý. Sau bao ngày tháng tủi nhục ê chề Kiều gặp được Từ Hải, đời tưởng như đã hết truân chuyên, đã hết trôi nổi, bơ vơ, bởi vì Từ Hải thực sự quý trọng Kiều, quý trọng cái phẩm giá cao đẹp mà xã hội không tước đoạt của nàng. Tưởng chừng như:

*Trai anh hùng, gái thuyền quyền
Phi nguyên sánh phượng, đẹp duyên cười rông*

Là mãi mãi bên nhau. Nào ngờ đâu Hồ Tôn Hiến, một viên *tổng đốc trọng thần* lại dùng lễ vật xảo trá dụ dỗ khiến cho Kiều xiêu lòng, khuyên Từ Hải ra hàng. Từ Hải chết, đời Kiều lại chìm vào tăm tối, quá đau đớn, quá tuyệt vọng nàng đành phải tự tử.

Cuộc đời của Thúy Kiều mà Nguyễn Du đã gói gọn trong hai câu:

*Hết nạn nọ đến nạn kia
Thanh lâu hai lượt thanh y hai lần*

Không phải chỉ của riêng những Thúy Kiều, Đạm Tiên mà còn là những con người không quyền lực, không tiền tài trong xã hội đầy bất công, cái xã hội thối nát chịu sự điều khiển của một kẻ giầu: mặt đồng tiền. Con người, đặc biệt là người phụ nữ sống trong xã hội mà ngay cả quyền được tự do, được yêu thương, được sống cũng bị tước đoạt. Những kẻ tước đoạt ấy là những kẻ không có trái tim với dòng máu nóng, mà chỉ có những đồng tiền lạnh lẽo, chúng tra tấn cha, em của Thúy Kiều:

*Rường cao rút ngược dây oan
Dẫu rằng đá cũng nát gan lọ người*

Ngay cả đá cũng phải mềm lòng, vậy mà bọn chúng vẫn trơ trơ hơn đá.

Trong cái xã hội rối ren suy đồi đó, nhân vật Từ Hải nổi lên như một vị cứu tinh cho những cuộc đời đói khổ, vậy mà phải nhận lấy cái chết, dù cho là cái chết hiên ngang:

*Trơ như đá, vững như đồng
Ai lay chẳng chuyển, ai rung chẳng rời*

Trong cái xã hội đen bạc đó, ngay cả cửa Phật từ bi cũng không cứu vớt được đời Kiều, không giúp cho Kiều thoát ra khỏi vòng luẩn quẩn, xoay vòng của nhục nhã, đau thương.

Chính tất cả những cái đó đã đọng lại vào thơ của Nguyễn Du, đọng lại tất cả nỗi đau nhân tình thế thái, nỗi đau của những cuộc đời. Ngay từ nhỏ, Nguyễn Du đã chứng kiến cảnh người kỹ nữ mua vui cho bọn quan lại trong triều đình khi cô gái đó đang để tang. Vì vậy, Nguyễn Du đã thương xót cho

Thúy Kiều. Nhiều lúc, nỗi thương xót đó bật lên thành lời trực tiếp. Khi Thúy Kiều bị Tú Bà đánh đập, Nguyễn Du đã xót xa:

Xót thay dào lý một cành

Một phen mưa gió tan tành một phen

Nguyễn Du thương cho người con gái vì cảnh nhà, vì đạo hiếu làm con mà chấp nhận lấy đau thương một mình. Rồi khi Thúy Kiều sa vào lầu xanh ở Châu Thai, Nguyễn Du đã cảm tức:

Chém cha cái số má đào

Gỡ ra rồi lại buộc vào như chơi

Nhà thơ đã nguyên rủa xã hội bất công đẩy Kiều vào chốn ô nhục. Ông đã thét lên với tất cả những cảm phần của mình dồn nén từ bấy lâu nay. Ông lại thương cho Thúy Kiều khi nàng tự tử:

Thương thay cũng một kiếp người

Hại thay mang lấy sắc tài làm chi

Thương Thúy Kiều bao nhiêu, Nguyễn Du căm ghét xã hội bạc ác hại người bấy nhiêu. Ông vừa xuýt xoa thương xót Thúy Kiều, lại vừa oán giận:

Hồng quân với khách hồng quân

Đã xoay đến thế còn vẫn chưa tha

Truyện Kiều của Nguyễn Du là thế đó, vừa là nỗi đau của cuộc đời, vừa là nỗi xót thương của Nguyễn Du với con người, với thân phận má đào. Chính điều này làm nên giá trị nhân đạo sâu sắc, lớn lao của khúc *Đoạn trường tân thanh*, khiến cho tiếng thơ Tố Như vượt thời gian đến với chúng ta và muôn đời mai sau. Nhà thơ Tố Hữu đã thấu hiểu giá trị nhân đạo sâu xa của truyện Kiều và tấm lòng người người hết sức sâu đậm của thi hào Nguyễn Du khi viết:

Câu thơ còn động nỗi đau nhân tình

và

Tố Như ơi, lệ chảy quanh thân Kiều

(Bài ca mùa xuân 1961)

Và vẫn cuối cùng mỗi cảm thông và kính trọng sâu sắc ấy, mấy năm sau, Tố Hữu lại viết:

Tiếng thơ ai động đất trời

Nghe như non nước vọng lời nghìn thu

Nghìn năm sau nhớ Nguyễn Du

Tiếng thương như tiếng mẹ ru những ngày.

(Kính gửi cụ Nguyễn Du)

Lê Thị Thúy Hà

Trường PTTH Võ Thị Sáu